

**ДО ПИТАННЯ ВПРОВАДЖЕННЯ ПАРАДИГМИ ВИЩОЇ
ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ, ПОБУДОВАНОЇ НА ЗАСАДАХ
КОМПЕТЕНТНІСТНОГО ПІДХОДУ**

Болдовська К.П., к.е.н., доцент

Харківський національний автомобільно-дорожній університет

Вимоги і потреби сучасного інформаційного суспільства, ринкової економіки країни і світу вимагають впровадження такої парадигми навчання, що орієнтована саме на студента, а не на викладача. В основі такого навчання є компетентнісна модель фахівця. Особливий акцент робиться на тому, що необхідно максимально наблизити профіль навчання до реальних потреб суспільства та ринку праці, збільшити у майбутнього випускника придатність до працевлаштування. Викладене зумовлює актуальність питання компетентнісного підходу у професійній підготовці здобувачів вищої освіти.

Так, основними категоріями студентоцентрованого навчання є компетентності та результати навчання. Результати навчання формулюються в компетентностях.

Компетентність – це родове наукове поняття, яким позначають особистісну якість (фахівця чи особи, що оволодіває професією в закладі освіти), котра сформована сукупністю відповідних знань, умінь, навичок, здатностей і досвіду їх використання на основі певних компетенцій, і засвідчує готовність і здатність особистості до продуктивної професійної діяльності. Отже, складовими компетентності особистості виступають інтеграційна єдність, синтез інтелектуальних і навичкових складових (когнітивної й діяльнісної), особистісних характеристик (ціннісні орієнтації, здібності, риси характеру, готовність до професійної діяльності

тощо) і досвіду. Таким чином, з позицій компетентнісного підходу рівень освіченості здобувачів вищої освіти визначається здатністю розв'язувати проблеми різної складності на основі наявних знань і здатності використовувати їх у практичній діяльності. Компетентності набуваються студентами поступово, формуючись в різних навчальних дисциплінах.

Компетентнісний підхід у підготовці фахівця для будь-якої галузі спрямований на те, щоб не збільшувати обсяг інформованості людини в різних предметних галузях, а навчити її самостійно вирішувати проблеми в нових ситуаціях. Компетентнісний підхід передбачає не засвоєння студентом відокремлених один від одного знань і вмінь, а оволодіння ними в комплексі. Компетентнісний підхід передбачає спрямованість професійного навчання на формування не лише знань, умінь і навичок, а передусім на вироблення досвіду їх застосування. Зазвичай досвід застосування набутих знань, умінь і навичок формується лише в умовах максимальної практичної спрямованості освітнього процесу.

На думку багатьох фахівців, компетентнісний підхід певною мірою перейняв досвід традиційної педагогіки та має значний потенціал істотного збагачення практики розвитку нових концептуальних засад у зв'язку з новими цілями, поставленими суспільством перед вищою освітою на сучасному етапі його розвитку. Оскільки компетентнісна парадигма прямо пов'язана з ідеєю всебічної підготовки і виховання індивіда не лише як фахівця, професіонала своєї справи, а й як особистості і члена колективу, соціуму, то аналізований підхід за своєю суттю вважається гуманітарним. А метою гуманітарної освіти, як відомо, є не тільки передача майбутньому фахівцю сукупності знань, умінь і навичок з певної сфери, а й розвиток інтелекту, світогляду, здатності до індивідуальних креативних рішень, до самонавчання, а також формування гуманістичних цінностей.

Відтак, головними принципами компетентнісного підходу в освіті є:

– освіта для життя, успішної соціалізації в суспільстві й особистісного розвитку на основі засвоєння соціально значущих компетентностей;

– оцінювання для надання можливості здобувачеві вищої освіти планувати свої освітні результати й удосконалювати їх у процесі постійного професійного розвитку;

– організація й осмислення самостійної діяльності здобувачів вищої освіти на основі власної мотивації і відповідальності за результати.

Враховуючи викладене, зазначимо, що стратегічним завданням розробки нових сучасних стандартів вищої освіти має виступати вдосконалення системи контролю й оцінки якості освіти. При цьому наголошується на необхідності порівняння досягнутого рівня освіти з певним еталоном, роль якого й відведена стандарту освіти. Відтак, необхідним етапом на шляху підготовки сучасного фахівця є перехід до нового покоління галузевих стандартів вищої економічної освіти на основі компетентнісного підходу, який передбачає базування професійних (галузевих) стандартів не на посадових інструкціях, а на узагальнених компетентностях, що висуваються до фахівців відповідно до вимог і завдань професійної діяльності.

Отже, компетентнісний підхід – один із чинників, що сприяє модернізації змісту освіти, який доповнює низку освітніх інновацій зі збереженням класичних підходів у вищій юридичній освіті. Реалізація цього підходу ґрунтується на розумінні, що прогрес людства залежить не стільки від економічного зростання, скільки від рівня розвитку особистості та передбачає необхідність переходу від кваліфікації, яку фахівець здобуває один раз і назавжди, до компетентності, яка дозволяє мобільно удосконалювати професійну діяльність, зумовлену соціально-економічними змінами, динамікою ринку праці. Сучасна вища економічна освіта передбачає те, що фахівці повинні відповідати запитам

громадянського суспільства і потребам ринку праці, володіти навичками цілісного розв'язання проблемної ситуації, здатністю узагальнювати і категоризувати матеріал, виявляти і комплексно вирішувати складні професійні завдання. При цьому для ефективного засвоєння змісту навчальних дисциплін необхідним є використання компетентнісного підходу, що зумовлює принципові зміни в спрямованості освітньої діяльності, трансформації в організаційній моделі, методичному забезпеченні навчання здобувачів вищої освіти.

УДК 378(063)

МОЖЛИВОСТІ ДЛЯ СТУДЕНТІВ ВИКОРИСТАННЯ СВІТОВОГО ДОСВІДУ ДІЮЧИХ СИСТЕМ ЗАРУБІЖНИХ КРАЇН

*Касатонova I.A., к.е.н., доцент
Харківський національний автомобільно-дорожній університет*

Проблемі модернізації змісту забезпечення якості підготовки фахівців з міжнародних економічних відносин в умовах глобалізації та євроінтеграції України присвячені питання особливостей діючих пенсійних систем зарубіжних країн та можливостей використання світового досвіду в умовах України.

Перебудова пенсійної системи у світі, а точніше – в західноєвропейських країнах, спостерігається з 1999 року. Найбільш ефективними і стійкими визнані пенсійні системи таких країн, як Швеції, Німеччині, Австрії, Італії, Франції, Великобританії, Польщі.

Основна ідея пенсійних систем: пенсія складається з трьох частин: умовно-накопичувальної, накопичувальної і гарантованої. Умовно-